

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ซึ่งจุดเน้นการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ การบริหารงานโดยมีองค์คณะบุคคลคอยกำกับดูแล และการกระจายอำนาจลงสู่พื้นที่ทุกระดับตั้งแต่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ระเบียบและแนวปฏิบัติที่สำคัญทั้งการบริหารจัดการและการเรียนการสอนกำหนดขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาและน่านโยบายของรัฐบาลสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ เนื้อหาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยึดหลักการต่อไปนี้ในการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 6) คือ

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สภานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาจึงเป็นภารกิจหลักที่สถานศึกษาต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับปวงชน

ตั้งปรากฏในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 21-23) ที่กำหนดว่า

“การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั้งถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” มาตรา 39 และมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดบทบาทและภารกิจของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 21-23) กล่าวคือ

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อกำหนดหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา

จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543) ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 เป็นต้นไป โดยให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยสถานศึกษาละ 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย

1. ผู้แทนผู้ปกครองจำนวนไม่เกิน 2 คน
2. ผู้แทนครูจำนวนไม่เกิน 2 คน
3. ผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวนไม่เกิน 2 คน
4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่เกิน 2 คน
5. ผู้แทนศิษย์เก่าจำนวนไม่เกิน 2 คน

6. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 4 คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานและอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน ให้คณะกรรมการกำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการ โดยกรรมการต้องเป็นสุภาพสตรีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปีนับแต่วันได้รับการแต่งตั้ง ในวาระแรกเมื่อครบกำหนด 2 ปีให้จับสลากออกกึ่งหนึ่งยกเว้นกรรมการและเลขานุการ โดยให้ดำเนินการภายใน 45 วันนับแต่ครบวาระ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีบทบาทหน้าที่ตามความในข้อ 13 ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา
  2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี
  3. ให้ความเห็นชอบหลักสูตรท้องถิ่น
  4. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
  5. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน
  6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
  7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา
  8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
  9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
  10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
  11. แต่งตั้งที่ปรึกษา และ หรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร
  12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ตามนัยของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังได้กล่าวมาแล้ว
- จะเห็นว่า การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางของการบริหารจัดการที่สถานศึกษา (School-Based Management หรือ SBM) (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1) กล่าวคือ สถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่สนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน ภายใต้กรอบนโยบายและแผนที่กระทรวงและเขตพื้นที่การศึกษากำหนด โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ต้องดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้สังคมตรวจสอบได้ตลอดเวลา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 33)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดขอบข่ายการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบ่งภาระงานออกเป็น 6 งาน (ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ระดับสูง เล่ม 3. : 79) ได้แก่

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานธุรการ การเงินและพัสดุ
5. งานอาคารสถานที่
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานทั้ง 6 งานมีความสัมพันธ์กันแยกไม่ออก โดยมีงานวิชาการและงานกิจการนักเรียนเป็นภารกิจหลัก งานอื่น ๆ เป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการและงานกิจการนักเรียน ให้บรรลุจุดหมายได้ดียิ่งขึ้น ในการบริหารงานการพัสดุของโรงเรียนนั้นเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกฎหมายอย่างเคร่งครัด ผู้ปฏิบัติงานการพัสดุจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี หากผิดพลาดจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทลงโทษไว้ในส่วนที่ 3 ซึ่งมีบทกำหนดโทษว่า

ข้อ 10 ผู้มีอำนาจหรือมีหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบนี้ หรือผู้หนึ่งผู้ใดกระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือกระทำการโดยมีเจตนาทุจริตหรือกระทำการโดยปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่รวมทั้งมีพฤติกรรมที่สื่อให้มีการสมยอมกันในการเสนอราคา ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยข้าราชการหรือตามกฎหมายเฉพาะของส่วนราชการนั้นภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ถ้าการกระทำมีเจตนาทุจริต หรือเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการลงโทษอย่างต่ำปลดออกจากราชการ
2. ถ้าการกระทำเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายแต่ไม่ร้ายแรง ให้ลงโทษอย่างต่ำตัดเงินเดือน

3. ถ้าการกระทำไม่ให้เกิดให้ทางราชการเสียหาย ให้ลงโทษภาคทัณฑ์ หรือ ว่ากล่าวตักเตือน โดยทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

การลงโทษทางวินัยตาม 1 หรือ 2 ไม่เป็นเหตุให้ผู้กระทำหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ ในทางแพ่งตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งหรือความผิดทางอาญา (ถ้ามี)

ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องกำกับดูแลให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้อง เตรียมการทั้งด้านบุคลากรและระบบการทำงานให้พร้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ บริหารงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด

งบประมาณหมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เป็นงบประมาณประเภทหนึ่งที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ให้ความสนใจที่จะตรวจสอบ และติดตามผลด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ ปัญหาที่สำคัญในการบริหารงานพัสดุโดย ทั่วไป ซึ่งประมวลจากข้อเขียนของมัลลี เวชชาชีวะ (2516 : 15, ปรีชา จำปารัตน์ และ ไพศาล ชัยมงคล 2527 : 80) อ้างโดย สุรวศ มณีภาค (2541 : 45-49) สรุปได้ดังนี้

1. ไม่ใช้การจัดหาวิธีอื่นนอกจากการซื้อ การจัดซื้อเกือบจะเป็นวิธีเดียวในการให้ได้มา ซึ่งพัสดุของหน่วยงานต่าง ๆ โดยไม่ใช้การจัดหาในรูปแบบอื่นเลย เช่น การยืม การเช่า การรับ โอน การรับบริจาค การแลกเปลี่ยน เป็นต้น จึงทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดหาอย่าง ไม่จำเป็น นอกจากนั้นแล้ว การซื้อก็ไม่ได้คำนึงถึงช่วงเวลาที่ต้องการใช้พัสดุ ไม่ได้คำนึงถึง ระยะเวลาดำเนินการว่าจะพอดีกับความต้องการใช้พัสดุหรือไม่ และมักจะไม่คำนึงถึงปัญหา ในด้าน การบำรุงรักษาที่จะเกิดตามมาอีกด้วย

2. ไม่มีหน่วยงานกลางสำหรับทำหน้าที่จัดหาหรือจัดซื้อโดยเฉพาะ การจัดหา จึงกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงาน แต่ละหน่วยงานมักจะจัดซื้อจัดหาเอง ทำให้ได้พัสดุราคาแพงเพราะเป็นการจัดซื้อย่อยและไม่มีความมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ลำบากในการ ควบคุมและรักษา บางครั้งในหน่วยงานขนาดเล็กนอกจากจะมีปัญหาเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางจัดหาแล้ว ยังมีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งพัสดุและการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม มากขึ้นเกินความจำเป็นอีกด้วย

3. การปฏิบัติงานธุรการในการจัดซื้อล่าช้า โดยเฉพาะในหน่วยงานของทางราชการ เนื่องจากมีความยุ่งยากเกี่ยวกับระเบียบและวิธีปฏิบัติ ซึ่งมุ่งจะควบคุมในเรื่องการทุจริต เป็นสำคัญ จนบางครั้งทำให้ประสิทธิภาพในการบริหารลดลง

4. รูปแบบสัญญาที่ใช้ในการจัดซื้อใช้กันอยู่เพียงแบบเดียว คือสัญญาแบบราคาคงที่ แน่นนอนซึ่งเมื่อทำสัญญาแล้วหากมีวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นก็ไม่สามารถที่จะยืดหยุ่นได้ ทำให้ผู้ขายขาดทุน จึงต้องหาทางหลีกเลี่ยงด้วยวิธีการที่ไม่สุจริต หรือไม่ก็อาจจะหลบหนีหรือ ทิ้งงานไป

5. ในการประกวดราคาหรือสอบราคา ส่วนมากจะยึดถือเอาราคาต่ำสุดเป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาจัดซื้อโดยไม่มีการสำรวจความสามารถของผู้ขาย

ภารกิจการบริหารงานของโรงเรียนทั้ง 6 งานนั้น การบริหารงานการพัสดุโรงเรียน จะประสบปัญหาอยู่เสมอ เนื่องจากไม่มีบุคลากรที่บรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานด้านนี้โดยตรง แต่ได้แต่งตั้งให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานการเรียนการสอนทำหน้าที่แทนจึงขาดความรู้ ความชำนาญที่แท้จริงซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของเดชา ฉirinง (เดชา ฉirinง. 2534 : 3) ที่ได้กล่าว ถึงปัญหาการบริหารงานการพัสดุของโรงเรียนไว้ว่า

จากผลการตรวจสอบงานการพัสดุของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินสรุปปัญหาไว้ดังนี้คือ ไม่จัดทำบัญชีควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ การจัดทำบัญชีรับจ่ายพัสดุและ ทะเบียนครุภัณฑ์ไม่เป็นปัจจุบัน มีวัสดุครุภัณฑ์ขาดหรือเกินบัญชี การยืมพัสดุมูลฐานไม่ครบถ้วน และมีได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบการรับจ่ายพัสดุในปีงบประมาณที่ผ่านมา และการตรวจสอบพัสดุลongเหลือประจำปี บางหน่วยงานแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ไม่ครบหรือเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบไม่จริงจัง

จากการตรวจสอบติดตามการบริหารงานการพัสดุโรงเรียนโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. 2542 : 1) พบปัญหาเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างดังนี้ คือ

1. การจัดซื้อ

1.1 การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ ไม่ระบุยี่ห้อ ขนาด

1.2 ไม่จัดส่งเอกสารตามที่กำหนดให้ประกอบการเบิกจ่าย ทำให้เบิกจ่ายเงิน

ล่าช้า

1.3 ไม่ระบุข้อความรับรองการดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 หลังใบเบิกเงินเพื่อจ่ายในราชการ (แบบ 4244)

2. การจัดจ้าง

2.1 จ้างรายที่ใบเสนอราคาไม่กรอกจำนวนเงิน จำนวนวันที่แล้วเสร็จ

2.2 มีการจ้างรายที่ราคาใบเสนอราคาสูงกว่าราคาใบแจ้งปริมาณงาน

และราคา

2.3 มีการจ้างรายที่เสนอราคาสูงกว่ารายที่เสนอราคาต่ำกว่า โดยไม่มีเหตุผล

2.4 มีการไม่พิจารณาราคาที่เสนอราคาที่มีข้อผิดพลาดเพียงเล็กน้อยหรือผิดไปจากเงื่อนไขของเอกสารประกวดราคา สอบราคา ในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญ เช่น ไม่แนบสำเนา ใบเสร็จรับเงิน การกำหนดงวดงานใบเสนอราคาผิดเงื่อนไขในประกาศประกวดราคา เป็นต้น

2.5 มีการจ้างรายที่ไม่มีเอกสารใบแจ้งปริมาณงานและราคา

2.6 ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลาง

2.7 สัญญาจ้างไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) กำหนด

2.8 ทางราชการกำหนดให้แจ้งราคากลางในเอกสารประกวดราคา สอบราคา ทุกครั้ง แต่มีการเสนอราคาเกินราคา

2.9 การคืนเงินค่าเสาเข็ม ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าจะหักจำนวนเงินเท่าใด ควร ระบุให้ชัดเจนโดยทำเป็นข้อตกลง

2.10 การจ้างก่อสร้างควรทำเป็นสัญญาจ้างแทนการทำข้อตกลงเป็นหนังสือ เพราะถือว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ

จากความสำคัญของการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ และจากปัญหาการบริหารงานการพัสดุดังที่กล่าวมา จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารการศึกษา ที่รับผิดชอบบริหารและจัดการศึกษาในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตระหนักและสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงาน การพัสดุโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็น ข้อมูลในการบริหารจัดการและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานการพัสดุของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานการพัสดุของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตาม

2.1 ประเภทของโรงเรียน

2.2 ประสบการณ์ในการบริหารงาน

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและโรงเรียนที่ไม่ขยาย โอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีปัญหา ในการบริหารงานการพัสดุแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกันจะมีปัญหาในการ บริหารงานการพัสดุแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบปัญหาการบริหารงานการพัสดุโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้คือ

1. เป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ในการวางแผนปรับปรุงแก้ไข ควบคุมกำกับและบริหารงานการพัสดุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 844 โรงเรียน แยกเป็น
  - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 267 คน
  - 1.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 577 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน จากนั้นจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามประเภทของโรงเรียน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละประเภทตามสัดส่วนให้กระจายไปตามอำเภอต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีการอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้
  - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 84 คน
  - 2.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 181 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย
    - 3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
    - 3.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
    - 3.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร
      - 3.1.3.1 ประสบการณ์ไม่เกิน 5 ปี
      - 3.1.3.2 ประสบการณ์ 6 – 10 ปี
      - 3.1.3.3 ประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป
  - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ระดับปัญหาการบริหารงานการพัสดุซึ่งจำแนกเป็น
    - 3.2.1 การซื้อพัสดุ
    - 3.2.2 การจ้าง
    - 3.2.3 การเก็บรักษาพัสดุ
    - 3.2.4 การควบคุมพัสดุ
    - 3.2.5 การเบิกจ่ายพัสดุ

3.2.6 การตรวจสอบพัสดุ

3.2.7 การจำหน่ายพัสดุ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาการบริหารงานการพัสดุ หมายถึง ข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้การบริหารงานพัสดุไม่มีประสิทธิภาพ

การพัสดุ หมายถึง การจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่าย และการดำเนินการอื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การจัดหาพัสดุ หมายถึง การจัดการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุ ได้แก่ การซื้อ การจ้าง การจัดทำเอง การแลกเปลี่ยน และการเช่า

การซื้อพัสดุ หมายถึง การซื้อพัสดุทุกชนิดทั้งที่มีการติดตั้ง ทดลองและบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงการจัดหาพัสดุในลักษณะการจ้าง

การจ้าง หมายถึง การจ้างทำของและการรับขนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการจ้างเหมาบริการ แต่ไม่รวมถึงการจ้างลูกจ้างของส่วนราชการตามระเบียบของกระทรวงการคลัง การรับขนในการเดินทางไปราชการ การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การเก็บรักษาพัสดุ หมายถึง การครอบครองพัสดุ และการเก็บรักษาพัสดุ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ได้แก่ การเก็บรักษาพัสดุ การตรวจสอบพัสดุ

การเบิกจ่ายพัสดุ หมายถึง การจัดส่งพัสดุไปให้แก่ผู้ใช้ ได้แก่ การเบิกพัสดุ และการจ่ายพัสดุ

การควบคุมพัสดุ หมายถึง การดูแลความเคลื่อนไหวและดูแลการใช้พัสดุ ตลอดจนการหาวิธีประหยัดงบประมาณด้านพัสดุ ได้แก่ การยืมพัสดุ การควบคุมพัสดุโดยการลงบัญชีวัสดุ การลงทะเบียนครุภัณฑ์ และการหาตัวผู้รับผิดชอบทางแพ่ง

การจำหน่ายพัสดุ หมายถึง การตัดยอดพัสดุออกจากบัญชีและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การขาย การแลกเปลี่ยน การโอน การแปรสภาพ หรือการทำลาย การจำหน่ายเป็นสูญ และการจำหน่ายออกจากบัญชี

พัสดุ หมายถึง วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่กำหนดไว้ในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของสำนักงบประมาณ หรือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามสัญญาเงินกู้จากต่างประเทศ

วัสดุ หมายถึงสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในสำนักงาน ซึ่งโดยสภาพแล้วย่อมสิ้นเปลืองหรือสลายตัวในระยะเวลาอันสั้น มีราคาต่อหน่วยไม่เกิน 5,000 บาท ตามสิ่งของตัวอย่างที่สำนักงานประมาณกำหนดไว้

ครุภัณฑ์ หมายถึงสิ่งของจำเป็นต้องใช้ในสำนักงานซึ่งโดยสภาพแล้วมีลักษณะคงทนควรมิอายุการใช้งานยืนนาน ตามสิ่งของตัวอย่างที่สำนักงานประมาณกำหนดไว้

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึงสถานศึกษาซึ่งสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งสามระดับคือ ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนที่ไม่ขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึงข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวแล้ว

ประสบการณ์การบริหาร หมายถึง ระยะเวลาของการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนได้แก่

1. ประสบการณ์ไม่เกิน 5 ปี
2. ประสบการณ์ 6 - 10 ปี
3. ประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป